

კასუხები საბამოცდო სანიმუშო კითხვებზე

1. „ზამბიე ჯგუფი“

„ზამბიე ჯგუფის“ ფულადი ნაკადების ანგარიშგება 2006 წლის 30 ივნისის მდგომარეობით

	\$ მლნ	\$ მლნ
ფულადი ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან		
წმინდა მოგება დაბეგვრამდე		690
კორექტირებები:		
მოგების წილი მეკავშირე საწარმოში	(30)	
ცვეთა	60	
გუდვილის გაუფასურება (გ.2)	8	
საპროცენტო ხარჯი	40	
საპენსიო სარგებლის ხარჯი	13	
		91
საოპერაციო მოგება საბრუნავი კაპიტალის ცვლილებამდე:		781
სავაჭრო დებიტორული დავალიანების ზრდა	(80)	
სასაქონლო მარაგის შემცირება (650-580-90)	20	
სავაჭრო კრედიტორული დავალიანების ზრდა	141	
		81
საოპერაციო საქმიანობიდან მიღებული ფული		862
გადახდილი პროცენტი (გ.5)	(31)	
გადახდილი მოგების გადასახადი (გ.4)	(190)	
საპენსიო სარგებლის სახით გადახდილი ნაღდი ფული	(7)	
		(228)
წმინდა ფულადი ნაკადები საოპერაციო საქმიანობიდან:		634
ფულადი ნაკადები საინვესტიციო საქმიანობიდან		
შვილობილის შეძენა	(100)	
ძირითადი საშუალებების შეძენა (გ.1)	(251)	
მეკავშირისაგან მიღებული დივიდენდები (გ.3)	35	
ინვესტიცია „რივერში“	(400)	
საინვესტიციო საქმიანობაში გამოყენებული წმინდა ფული		(716)
ფულადი ნაკადი საფინანსო საქმიანობიდან:		
აქციების გამოშვებიდან მიღებული ფული	30	
გრძელვადიანი სესხების ზრდა	66	

გადახდილი დივიდენდები (გ.6)	(46)	
არამაკონტროლებელი წილის კუთვნილი დივიდენდები (გ.2)	(58)	
საფინანსო საქმიანობაში გამოყენებული წმინდა ფული		(8)
ფულისა და ფულადი სახსრების ეკვივალენტების წმინდა შემცირება		(90)
ფული და ფულადი სახსრები პერიოდის დასაწყისში		140
ფული და ფულადი სახსრების ეკვივალენტები პერიოდის ბოლოს		50

ბ.1

გრძელვადიანი აქტივები	\$ მლნ
ნაშთი 2005 წლის 1 ივლისს	1,005
გაუფაუსების ზარალი	(95)
ცვეთა	(60)
შესყიდვები (გამოკლების საშუალებით)	395
შეძენა - „დამფი“	70
საბოლოო ნაშთი	1,315

ფულადი ნაკადი არის \$395 მლნ, მინუს ვალდებულება ძირითადი საშუალებებისათვის \$144 მლნ, ანუ \$251 მლნ.

ბ. 2.

შვილობილის შეძენა	\$ მლნ
შეძენილი წმინდა აქტივები	160
ჯგუფის წილი წმინდა აქტივებში (70%)	112
გუდვილი	13
შეძენის კომპენსაცია (100+25)	125
გუდვილი:	\$ მლნ
ნაშთი 2005 წლის 1 ივლისს	25
შვილობილის გუდვილი	13
გაუფასურება (გამოკლების საშუალებით)	(8)
ნაშთი 2006 წლის 30 ივნისს	30
არამაკონტროლებელი წილი	
ნაშთი 2005 წლის 1 ივლისს	45
„დამფის“ შეძენა (160x30%)	48
წლის მოგება	25
დივიდენდი (გამოკლების საშუალებით)	(58)
ნაშთი 2006 წლის 30 ივნისს	60

ბ.3.

დივიდენდები მეკავშირისაგან	\$ მლნ
ნაშთი 2005 წლის 1 ივლისს	290
შემოსავალი (გადასახადების გარეშე) (30-10)	20

უცხოური ვალუტის კურსის ცვლილებით გამოწვეული ზარალი	(5)
მიღებული დივიდენდები (გამოკლების საშუალებით)	(35)
ნაშთი 2006 წლის 30 ივნისს	270

ბ.4.

გადასახადები		\$ მლნ	\$ მლნ
ნაშთი 2005 წლის 1 ივლისს	მოგების გადასახადი		185
	გადავადებული გადასახადი		25
მოგება-ზარალის ანგარიშგება (210-10)			200
გადახდილი გადასახადი (გამოკლების საშუალებით)			(190)
ნაშთი 2006 წლის 30 ივნისს	მოგების გადასახადი	190	
	გადავადებული გადასახადი	30	
			220

ბ.5.

გადახდილი პროცენტი	\$ მლნ
ნაშთი 2005 წლის 1 ივლისს	45
მოგებისა და ზარალის ანგარიშგება	40
დისკონტირების პოზიციის დახურვა შესყიდვაზე	(4)
გადახდილი ნაღდი ფული (გამოკლების საშუალებით)	(31)
საბოლოო ნაშთი 2006 წლის 30 ივნისს	50

ბ.6. „რივერისათვის“ გადახდილი ნაღდი ფული ნაჩვენები უნდა იქნეს, როგორც „საინვესტიციო საქმიანობა“ \$ 400 მლნ, რის შემდეგაც გადახდილი დივიდენდი იქნება \$ (446,400) მლნ ანუ \$46 მლნ.

ბ) სათავო საწარმოსა და შვილობილის განმარტებას საფუძვლად უდევს კონტროლის განმარტება. ბასს 27-ში – „კონსოლიდირებული და ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება“ – აღნიშნულია, რომ კონტროლი არსებობს, როდესაც სათავო საწარმო იძენს ხმის უფლების ნახევარზე მეტს. იმ შემთხვევაში, როდესაც ხმის უფლების ნახევარი არის მფლობელობაში, კონტროლის არსებობა შეიძლება დასტურდებოდეს (ბასს 27, პარ, 13):

- (i) ინვესტორებთან შეთანხმების შედეგად ნახევარზე მეტი ხმის უფლების ქონით;
- (ii) საწარმოს ფინანსური და საოპერაციო პოლიტიკის მართვით, წესდების ან შეთანხმების საფუძველზე;
- (iii) მმართველი საბჭოს დირექტორების უმრავლესობის დანიშვნისა და დათხოვნის უფლებით;
- (iv) დირექტორთა საბჭოს შეხვედრაზე გადამწყვეტი ხმის უფლებით.

ბასს 27 ხაზს უსვამს, რომ „კონტროლის“ განმარტებაში ნახმარი სიტყვა „შესაძლებლობა“ (ძალაუფლება) ნიშნავს რაიმეს გაკეთების ან რაიმეზე გავლენის მოხდენის შესაძლებლობას. ერთ საწარმოს გააჩნია კონტროლი მეორე საწარმოზე, როდესაც მას შეუძლია საკუთარი უფლების გამოყენება, მიუხედავად იმისა, კონტროლი აქტიურად დემონსტრირდება, თუ მას პასიური ხასიათი აქვს. გარდა ამისა, იმკ 12-ში – „კონსოლიდაცია – სპეციალური დანიშნულების საწარმოები“ – აღნიშნულია, რომ სპეციალური დანიშნულების საწარმოები უნდა დაექვემდებაროს კონსოლიდაციას, როდესაც საწარმოთა შორის დამოკიდებულების არსის მიხედვით, შვილობილს აკონტროლებს ანგარიშგაღებული საწარმო. ასეთ ურთიერთობას შეიძლება ადგილი ჰქონდეს, როდესაც სპეციალური დანიშნულების საწარმოები წინასწარი განზრახვითაა შექმნილი, ან, როცა გადამწყვეტი ხმის უფლებას ან საკუთარი კაპიტალის უმეტესობას ანგარიშგაღებული საწარმო არ ფლობს.

ბასს 27-ის თანახმად, საწარმოს კონტროლი გულისხმობს საწარმოს გადაწყვეტილების მიღების მექანიზმის წარმართვას, საწარმოსაგან სარგებლის მიღების მიზნით. მხოლოდ გადაწყვეტილების მიმღები სისტემის გაკონტროლების შესაძლებლობა არ არის საკმარისი, რომ დადგინდეს კონტროლის არსებობა სააღრიცხვო მიზნებისათვის. ამ შესაძლებლობას თან უნდა ახლდეს საწარმოს საქმიანობიდან სარგებლის მიღების მიზანი. თუ საწარმო სარგებელს იღებს მფლობელობისაგან, მასვე ეკუთვნის მფლობელობის რისკები და შეუძლია გადაწყვეტილების მიღების უფლება გამოიყენოს სარგებლის მიღებისათვის, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ერთი საწარმო მეორე საწარმოს აკონტროლებს.

„ზამბეზემ“ უნდა მოახდინოს „რივერის“ კონსოლიდირება, ვინაიდან „ზამბეზე“ ამ უკანასკნელს აკონტროლებს საოპერაციო მითითებების მეშვეობით. გარდა ამისა, „ზამბეზე“ იღებს მოგების 95 %-ს და მასზე ეკუთვნის „რივერის“ ყველა ზარალი. „რივერის“ შექმნისას შემუშავდა მითითებები გამოყენების შესახებ, რაც იმას ნიშნავს, რომ საწარმო შეიქმნა სპეციალურად იმ დანიშნულებით, რომ შესაძლებელი ყოფილიყო ზოგიერთი სამეურნეო ოპერაციის ფინანსური ანგარიშგების გარეშე შენარჩუნება. ინვესტიციების მენეჯერი მართავს „რივერის“ ინვესტიციას ამ მითითებების საფუძველზე, იზიარებს რიკსა და იღებს მოგების 5 %-ს მმართველობითი მომსახურებისთვის.

- გ) ეთიკას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ბუღალტრულ პროფესიაში მომუშავე ადამიანებისა და მათთვის, ვინც მათ მომსახურებას იღებს. ბუღალტრულ პროფესიაში მომუშავე პროფესიონალებმა იციან, რომ ადამიანები, რომლებიც მათ მომსახურებას იღებენ, განსაკუთრებით ისინი, რომლებიც გადაწყვეტილებებს იღებენ ფინანსურ ანგარიშგებაზე დაყრდნობით, ვარაუდობენ, რომ მათ საქმე აქვთ საიმედო, ობიექტურ და მაღალი დონის პროფესიონალებთან. ბუღალტრული აღრიცხვის სფეროში მომუშავე ადამიანი არა მხოლოდ მაღალი დონის პროფესიონალი უნდა იყოს, არამედ გააჩნდეს მაღალი მორალური სტანდარტები. კარგი პროფესიონალის რეპუტაცია ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი აქტივია.

მიღებული ბუღალტრული აღრიცხვის პრაქტიკისა და ხელმძღვანელობის მხრიდან ფინანსური ანგარიშგების განზრახ დამახინჯებას შორის მცირე საზღვარია. ფინანსური ანგარიშგება შემდეგ კრიტერიუმებს უნდა აკმაყოფილებდეს:

- (i) ტექნიკური შესაბამისობა: სამეურნეო ოპერაცია უნდა აისახოს ბუღალტრული აღრიცხვის საყოველთაოდ მიღებული პრინციპის შესაბამისად;
- (ii) ეკონომიკური არსი: მიღებული ფინანსური ანგარიშგება უნდა ასახავდეს მომხდარი მოვლენის ეკონომიკურ არსს;

(iii) სრულად ასახვა და გამჭვირვალობა: უნდა მოხდეს საკმარისად ნათელი ასახვა, რათა ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებლისათვის გასაგები გახდეს სამეურნეო ოპერაციის გავლენა.

„რივერის“ შემთხვევაში, შეგვიძლია ვქთვათ, რომ პირველი კრიტერიუმი დაკმაყოფილებულია, ვინაიდან სამეურნეო ოპერაციის ასახვა ტექნიკურად შეესაბამება ფასს-ის მოთხოვნებს, მაგრამ მხოლოდ ტექნიკური შესაბამისობა საკმარისი არ არის. მეორე კრიტერიუმი დაცული არ არის, რადგან სამეურნეო ოპერაციის ასახვა არ შეესაბამება მომხდარი მოვლენის ეკონომიკურ არსს.

ბუღალტრული აღრიცხვა საზოგადოების ცხოვრებაში კრიტიკულ როლს თამაშობს. ბუღალტრული ციფრები გავლენას ახდენს ადამიანის ქცევაზე, განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, როცა იგი გავლენას ახდენს ფულად კომპენსაციაზე. სამეურნეო ოპერაციის განზრახ შენიღბვა შეიძლება არაეთიკურ საქციელად ჩაითვალოს.

„რივერი“ შეიქმნა იმ მიზნით, რომ შესაძლებელი ყოფილიყო გარკვეული შედეგების ბალანსგარეშე შენარჩუნება. ფინანსურ ღირებულებას ეკისრება ეთიკური ხასიათის პასუხისმგებლობა „ზამბეზეს“ აქციონერებისა და საზოგადოების წინაშე, რათა არ შენიღბოს საწარმოსთან სამეურნეო ოპერაციების ნამდვილი არსი, გარდა ამისა, თუ სამეურნეო ოპერაცია ნებადართული იყო ფინანსური ღირებულების მიერ მმართველი საბჭოს წევრების ინფორმირებულობისა და მათი დასტურის გარეშე, წამოიჭრება საკითხი დამატებითი ეთიკური პასუხისმგებლობის შესახებ. ფონდების გადაცემის ჩვენება დივიდენდების გადახდის სახით, არაეთიკური და შესაძლოა ზოგიერთ იურიდიული სივრცეში არალეგალურიც იყოს. გადარიცხვა არ უნდა დაიმალოს და „რივერის“ კონსოლიდაცია უნდა განხორციელდეს.

შეფასების სქემა		
ა)	საოპერაციო საქმიანობა	6
	დასაქმების შემდგომი სარგებელი	3
	მეკავშირე	3
	შვილობილის ასახვა	4
	ძირითადი საშუალებები	3
	გუდვილი	2
	უმცირესობის წილი	3
	გადასახადები	3
	გადახდილი დივიდენდები	3
	პროცენტი	2
	„რივერი“	2
	აქციების გამოშვება	1
	მაქსიმუმი	35
ბ.	სხვადასხვა საკითხები	9
გ.	მსჯელობა ეთიკურობის შესახებ	3
	„რივერი“	3
სულ:		<u>50</u>

2. „ელექტრონი“

საგარეოში „ელექტრონის“ ღირებულებებს

ანგარიშში წარმოდგენილია ბუღალტრული ასახვა და მოსაზრებები, შემდეგ საკითხებთან დაკავშირებით:

- ნავთობის კონტრაქტები;
- ელექტროსადგურები;
- ჩვეულებრივი იჯარა;
- შემოთავაზებული დივიდენდი;
- აქციათა ოფციონები.

ნავთობის კონტრაქტები

ნავთობის კონტრაქტებთან დაკავშირებული ბუღალტრული აღრიცხვის სტრატეგია წარმოშობს ცალკეულ საკითხებს. ამჟამად არსებული ამონაგების აღიარების პოლიტიკის შედეგად, ამონაგები ხელოვნურად იზრდება კონტრაქტის პირველ წელს, ამონაგების 50 %-ის აღიარებისა და ცვეთის სახით დანახარჯების მცირე პროპორციის აღიარების გამო. კონტრაქტის ვადის მანძილზე დანახარჯები და ამონაგები თანაბრად უნდა შეესატყვისებოდეს ერთმანეთს, მაგრამ მოკლევადიან პერსპექტივაში არსებობს მიკერძოებულობა ამონაგების უფრო დაუყოვნებელი აღიარების გამო ხარჯების პირდაპირ გადავადების საპირისპიროდ. გარდა ამისა, ნავთობის გაყიდვა გვაძლავს ამონაგებს, მაშინ, როცა ნავთობის შესყიდვა გრძელვადიან მატერიალურ აქტივს წარმოშობს. ბასს 18-ში – „ამონაგები“ – აღნიშნულია, რომ ერთი და იმავე სამეურნეო ოპერაციასთან ან მოვლენასთან დაკავშირებული ამონაგები და ხარჯები ერთდროულად უნდა აღიარდეს. „სტრუქტურულ საფუძვლებში“ აღნიშნულია, რომ „მსგავსი სამეურნეო ოპერაციების შეფასება და ასახვა უნდა განხორციელდეს თანამიმდევრულად“. უნდა ტარდებოდეს ბუღალტრული აღრიცხვის ისეთი პოლიტიკა, რომელიც უზრუნველყოფს ყოველივე ამის განხორციელებას. როგორც ჩანს, ამჟამად გამოყენებული ბუღალტრული აღრიცხვის პოლიტიკა არ შეესაბამება ბასს 18 –სა და „სტრუქტურულ საფუძვლებს“.

მიუხედავად ამისა, საწარმოს არჩევანი, კონტრაქტებთან დაკავშირებით გადავადების პოლიტიკის ერთ-ერთი ფორმის გამოყენების თაობაზე, ქებას იმსახურებს, რადგან მისი მიზანია ამონაგების აღიარების პოლიტიკა შესაბამისობაში მოიყვანოს კონტრაქტის ვადასთან. ძირითადი პრობლემაა ამონაგების აღიარებასთან დაკავშირებული დეტალური ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტის არარსებობა, რის შედეგადაც გრძელვადიანი კონტრაქტების ბუღალტრული აღრიცხვა ნაკლები თანამიმდევრულობით ხასიათდება. თუმცა, ამ ტიპის ამონაგებთან დაკავშირებით გადავადების პოლიტიკის გატარება, შესაძლოა კარგი აღმოჩნდეს. კონტრაქტს ყოველთვის მოსდევს ნავთობის შეძენა საწარმოს ჩვეულებრივ რეჟიმში საქმიანობის დროს. რადგან კონტრაქტი აკმაყოფილებს კრიტერიუმებს, ჩვეულებრივი გაყიდვის კონტრაქტის სახით აღიარების შესახებ, იგი არ აღირიცხება, როგორც ფინანსური ინსტრუმენტი.

ელექტროსადგურები

ბასს 37-ის „ანარიცხები, პირობითი ვალდებულებები და პირობითი აქტივები“ – ქვემოთ წარმოდგენილი მიზეზების გამო, საანგარიშგებო თარიღისათვის უნდა შეიქმნას ანარიცხი ელექტროსადგურის ლიკვიდაციის დისკონტირებული დანახარჯისათვის:

- (i) ელექტროსადგურის შექმნა არის მავალდებულებელი მოვლენა;
- (ii) საოპერაციო ლიცენზია ქმნის იურიდიულ ვალდებულებას, რომლის მოხდენაც სავარაუდოა;
- (iii) ლიკვიდაციის დანახარჯი გაწეულ უნდა იქნეს, მიუხედავად საწარმოს საქმიანობისა მომავალში და მისი თავიდან აცილება შეუძლებელია;
- (iv) საჭირო იქნება ვალდებულების დასაფარად ეკონომიკური სარგებლის გადაცემა (ანუ ლიკვიდაციის დანახარჯი);
- (v) შესაძლებელია ვალდებულების თანხის გონივრული შეფასება, თუმცა ძნელია იმ დანახარჯის შეფასება, რომელიც გაწეული იქნება 20 წლის შემდეგ (ბასს 37-ში აღნიშნულია, რომ მხოლოდ განსაკუთრებულ შემთხვევებში იქნება შეუძლებელი ვალდებულების რაოდენობის შეფასება).

გასაწევი დანახარჯები აისახება, როგორც ინფრასტრუქტურის თვითღირებულების ნაწილი, რომელსაც ცვეთა უნდა დაერიცხოს სასარგებლო ვადის განმავლობაში. თუმცა, დანახარჯები, რომლებიც უკავშირდება ენერგიის წარმოქმნით გამოწვეულ ზარალს, არ უნდა ჩაერთოს ანარიცხში ენერგიის მოპოვებად, რაც ამ შემთხვევაში მთლიანი დისკონტირებული ანარიცხის 5 % იქნება. ანარიცხის ბუღალტრული ასახვა ნაჩვენებია 1-ლ დანართში.

ჩვეულებრივი იჯარა

იმკ 27 – „გარიგებების შინაარსის შეფასება, რომელიც შეიცავს იჯარის სამართლებრივ ფორმას“ – განიხილავს იმ შემთხვევებს, როდესაც საიჯარო შეთანხმებები აკმაყოფილებს ბასს 17-ში – „იჯარა“ – წარმოდგენილ იჯარის განმარტებას და როგორ უნდა ასახოს საწარმომ მიღებული ჰონორარები. იჯარა კლასიფიცირდება როგორც ფინანსური, თუ იგი გადასცემს მფლობელობის რისკებსა და სარგებელს. ყველა სხვა სახის იჯარა ჩვეულებრივ იჯარად მიიჩნევა. ამ შემთხვევაში, სარგებლობისა და იურიდიული უფლებები რჩება „ელექტრონს“, რომელსაც შეუძლია ელექტროსადგურის გამოყენება, სურვილის შემთხვევაში. გარდა ამისა, იჯარა რომ ფინანსურ იჯარად იქნეს მიჩნეული, მინიმალური საიჯარო გადასახდელების, მიმდინარე დისკონტირებული ღირებულება თითქმის მთლიანად უნდა უტოლდებოდეს იჯარით აღებული აქტივის ღირებულებას. ამ შემთხვევაში, თანხა უდრის 57.1%-ს (\$ 40 მლნ : \$ 70 მლნ), რაც არ შეადგენს „თითქმის მთლიან“ ღირებულებას. ასე, რომ, როგორც ჩანს, საკითხი არ დგას იჯარის ჩვეულებრივ იჯარად კლასიფიცირების შესახებ. მომავალი სარგებლის დაუყოვნებელი აღიარება მიმდინარე დისკონტირებული ღირებულებით უფრო პრობლემატურია. ბასს 17-ში აღნიშნულია, რომ საიჯარო შემოსავალი ჩვეულებრივი იჯარიდან უნდა აღიარდეს წრფივი მეთოდის საფუძველზე, თუ სხვა სისტემატური საფუძველი უფრო რეპრეზენტაციული არ იქნება. თუ ჰონორარი მიიღება როგორც „წინასწარი გადახდა“ ნაღდი ფულის სახით, გამოყენებულ უნდა იქნეს ბასს 18 – ამონაგები“ (პარ 29) და იმკ 27. თუ გადახდილი ჰონორარის გამოუმჯავებისათვის საჭიროა რაიმე სახის ჩარევა მომავალში, ან შენარჩუნებულია ზოგადად რისკი და კერძოდ თანხის უკან დაბრუნების რისკი, ან რაიმე სახის შეზღუდვა მეიჯარის მიერ აქტივს გამოყენების

თაობაზე, დაუყოვნებლივ აღიარება არასწორია. არსებული პოლიტიკა მთელი იჯარის შემოსავლის აღიარების შესახებ თითქოს იგი ერთბაშად მიღებული შემოსავალ იყოს, რაც არ შეესაბამება სინამდვილეს, ძნელი დასასაბუთებელი იქნება. მსგავსად ამისა, რაც შეეხება მიღებულ დეპოზიტს, ამონაგები მხოლოდ მაშინ უნდა აღიარდეს, როდესაც შესრულდება კონტრაქტის პირობები. იმის გამო, რომ კონტრაქტის პირობები არ შესრულდა, პერიოდს არავითარი ამონაგები არ უნდა აისახოს.

შემოთავაზებული დივიდენდი

დივიდენდი შემოთავაზებულ იქნა საწარმოს საანგარიშგებო თარიღის შემდეგ. შესაბამისად, საანგარიშგებო თარიღისათვის ვალდებულებები არ არსებობდა. დივიდენდის ანარიცხი არ უნდა აღიარდეს. ღირებულებებისა და აქციონერების მხრიდან დამტკიცება საკმარისია დასაბუთებული მოლოდინის შესაქმნელად, გადახდის შესახებ და ეს მართლაც წარმოშობს ვალდებულებას, თუმცა ყოველივე ამას ადგილი ჰქონდა მიმდინარე წლის დასრულების შემდეგ და, შესაბამისად, დივიდენდი დაერიცხება 2007 წლის 30 ივნისის დასრულებული წლის მოგებას.

დივიდენდების გადახდის თვალსაზრისით, დადებითი ისტორიის ქონა და დადგენილი პოლიტიკა დივიდენდთან მიმართებაში არ ქმნის დასაბუთებულ მოლოდინს ან ვალდებულებას. თუმცა, შემოთავაზებული დივიდენდი ნაჩვენები იქნება ფინანსური ანგარიშგების განმარტებით შენიშვნებში, ვინაიდან ღირებულებები იგი ლაამტკიცეს ფინანსური ანგარიშგების გამოსაცემად დამტკიცებამდე.

აქციათა ოფციონები

თანამშრომლებთან წილობრივი ინსტრუმენტებით დაფიქსირებული გადახდის გარეგნული ჩვეულებრივ ხარჯად ჩამოიწერება მინიჭების თარიღისათვის, მისი რეალური ღირებულების საფუძველზე. სადაც შესაძლებელია, რეალური ღირებულება საბაზრო ფასებს უნდა ეყდობოდეს. ბევრი აქცია და აქციათა ოფციონი გამოტანილი არ იქნება გასაყიდად აქტიურ ბაზარზე. ამ შემთხვევაში, გამოყენებული იქნება შეფასების ტექნიკა, როგორცაა ოფციონების შეფასების მოდელი. ფასს 2-ის – „წილობრივი გადახდა“ – მიზანია, კომპენსაციის დანახარჯების დადგენა და აღიარება პერიოდის განმავლობაში, როდესაც მომსამზურება გადაეცემა. ამ შემთხვევაში, საწარმომ თანამშრომლებს მიანიჭა აქციათა ოფციონები, რომლებიც გადაეცემა სამი წლის შემდეგ იმ პირობით, თუ ამ დროისათვის თანამშრომლები დარჩებიან საწარმოში. გადაიდგება შემდეგი ნაბიჯები:

- (i) დადგინდება ოფციონების რეალური ღირებულება მინიჭების თარიღისთვის;
- (ii) ეს რეალური ღირებულება დაერიცხება მოგება-ზარალს თანაბრად გადაცემის სამწლიანი პერიოდის განმავლობაში, თითოეული საანგარიშგებო თარიღისათვის გაკეთებული კორექტირების საფუძველზე, რომლებიც ასახავს საბოლოოდ გადასაცემი ოფციონების საუკეთესო შეფასებას.

აქციონერების საკუთარი კაპიტალი გაიზრდება მოგება-ზარალის დანახარჯის შესაბამისი თანხით. ხარჯი მოგება-ზარალში ასახავს ოფციონების რაოდენობას, რომლებიც, სავარაუდოდ, იქნება გადაცემული და არა გადაცემული ან გამოყენებული ოფციონების რაოდენობას. თუ თანამშრომელი გადაწყვეტს არ გამოიყენოს ოფციონი, რადგან აქციის ფასი უფრო დაბალია, ვიდრე გამოყენების ფასი, მოგება-ზარალში კორექტირება არ აისახება. თანამშრომელთა აქციების ოფციონების ბევრი პროგრამა შეიცავს პირობებს, რომლებიც უნდა დაკმაყოფილდეს ოფციონის გადაცემამდე. მათ ეწოდება გადაცემის პირობები. შესაძლებელია ეს იყოს მოგების ზრდა, ან საწარმოს აქციის ფასის ზრდა აქციების გადაცემის პერიოდამდე. ამ შემთხვევაში, გადაცემის პირობა არის საშუალოზე დარჩენის პირობა. $\$ 940,000 (\$3 \text{ მლნ} \times 94\% \times 1/3)$

დაერიცხება მოგება-ზარალს და დაკრედიტდება საკუთარ კაპიტალზე 2006 წლის 30 ივნისს.

დასკვნა და რეკომენდაციები

წარმოდგენილი ანგარიში შეიცავს რეკომენდაციებს, ხაზგასმული მუხლების ბუღალტრულ აღრიცხვასთან დაკავშირებით. აუცილებელია ამ რეკომენდაციების დაცვა, რადგან თუნდაც ერთი ფასს-იდან გადახვევა გულისხმობს, რომ ფინანსური ანგარიშგება არ არის მომზადებული ფასს-ის დაცვით.

დანართი 1

	\$ მლნ	\$ მლნ
ვალდებულების მიმდინარე დისკონტირებული ღირებულება 2005 წლის 1 ივლისს (15:1.05)	14.3	
ლიკვიდაციის ანარიცხი (95 % x14.3)	13.6	
ანარიცხი მოპოვებით გამოწვეული ზარალისთვის (5%x14.3)		0.7
ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგება 2006 წლის 30 ივნისისათვის		
გრძელვადიანი აქტივები:	100	
ელექტროსადგურის თვითღირებულება	13.6	
ლიკვიდაციის ანარიცხი	113.6	
მინუს ცვეთა (113.6:20 წელზე)	(5.7)	
მიმდინარე საბალანსო ღირებულება	107.9	
სხვა ანარიცხები:		
ლიკვიდაციის ანარიცხი 2005 წლის ივლისს	13.6	
დისკონტირების პოზიციის დახურვა (13.6 X 5%)	0.7	
		14.3
ზარალის ანარიცხი (0.7:20 წელზე) (იხ. პედაგოგის შენიშვნა)		0.1
		14.4
მოგება-ზარალის ანგარიშგება		
ცვეთა		5.7
ზარალის ანარიცხი		0.1
დისკონტირების პოზიციის დახურვა		0.7

ზარალის ანარიცხის გამოსათვლელად გამოყენებული იქნა მარტივი პირდაპირი მეთოდი. შედარებით რთული მეთოდის გამოყენება შესაძლებელია, როდესაც სავარაუდო ღირებულების მიმდინარე დისკონტირებული ღირებულების ანარიცხი იქმნება 20 წელზე მეტი პერიოდისათვის და მისი ვადის განმავლობაში დისკონტის პოზიცია დაიხურება.

პედაგოგის შენიშვნა: ზარალის ანარიცხის სამუშაო გაანგარიშება გვაძლევს \$ 35,000. სამი წლის შემდეგ, ჯამური რაოდენობა იქნება \$ 105,000, რაც მრგვალებს \$ 0.1 მლნ-მდე ზემოთ წარმოდგენილ პასუხში ეს თანხა აღიარებულია პირველ წელს.

შეფასების სქემა	
ნავთობის კონტრაქტები	4
ელექტროსადგური	7
ჩვეულებრივი იჯარა	5
შემოთავაზებული დივიდენდი	3
აქციათა ოფციონები	4
ეფექტური კომუნიკაცია	2
სულ:	<u>25</u>

3. „კმისარი ჯგუფი“

ფასს-ის თანახმად, აქტივი ან ვალდებულება უნდა აღიარდეს, თუ იგი აკმაყოფილებს „სტრუქტურულ საფუძვლებში“ მოცემულ შესაბამის განმარტებას. განმარტება შეეხება ეკონომიკური სარგებლის მიღების უფლებას ან მისი გადაცემის ვალდებულებას წარსული მოვლენის შედეგად. აღრიცხვის მოდელი, რომელიც გამოიყენება გადავადებული გადასახადისათვის, ეფუძნება იმ მოსაზრებას, რომ სამეურნეო ოპერაციებზე გადასახადების გავლენა უნდა აღიარდეს იმავე პერიოდში, როცა თავად ოპერაცია აისახება. რეალობა ის არის, რომ გადასახადი გადაიხდება საგადასახადო კანონმდებლობის შესაბამისად, მაშინ როცა იგი ხდება იურიდიული ვალდებულება. ამიტომაც, არსებობს მოსაზრება, რომ გადავადებული აქტივი არც აქტივია და არც ვალდებულება.

დროებითი სხვაობების მიდგომა ეფუძნება დაშვებას იმის თაობაზე, რომ აქტივი საბოლოოდ ამოღებული იქნება ან რეალიზდება იმ ფულადი ნაკადის მეშვეობით, რომელიც გათვალისწინებული იქნება მომავალი დასაბეგრი მოგების განსაზღვრაში. ასე რომ, უნდა შეიქმნას აქტივის რეალიზებისას გადასახდელი გადასახადისთვის ანარიცხი. არსებობს მოსაზრება, რომ საგადასახადო ელემენტის იგნორირების გამო, ამგვარი მიდგომა აღარ გვიჩვენებს, რომ აქტივი შეიძლება ამოღებულ იქნეს მიმდინარე საბალანსო ღირებულებით.

მსგავსად ამისა, ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში ასახულ ვალდებულებებთან დაკავშირებით, არსებობს მოსაზრება, რომ საბოლოოდ იგი დაიფარება ფულადი ნაკადის გადინების სახით. გადინება ჩართული იქნება საგადასახადო მოგების განსაზღვრაში და ნებისმიერი საგადასადო შეღავათი ფაქტობრივად აქტივი იქნება. როგორც ზემოთ, შეუსაბამობა იქნება ვალდებულება, და მისი საგადასახადო შედეგების იგნორირება მოვახდინოთ.

ამ მიდგომის კონცეპტუალური სისუსტე ისაა, რომ ვალდებულების მხოლოდ ერთი სახეობისათვის, კერძოდ გადასახადისათვის იქმნება ანარიცხი და არა სხვა დანახარჯებისათვის, რომლებიც იქნება გაწეული, როგორც, მაგალითად, ზედნადები ხარჯები. გადავადებული გადასახადის აღრიცხვაში ძირითადი პრობლემაა, როგორ უნდა აისახოს აქტივებისა და ვალდებულებების მიმდინარე საბალანსო ღირებულებების მომავალში ამოღების ან დაფარვის საგადასახადო შედეგები.

		ფინანსური ანგარიშგების კორექტირება	საგადა- სახადო ბაზა	დროებითი სხვაობა
	\$ 000	\$ 000	\$ 000	\$ 000
ძირითადი საშუალებები	10,000		2,400	7,600
გუდვილი	6,000		6,000	
სხვა არამატერიალური აქტივები	5,000		0	5,000
ფინანსური აქტივები (თვითღრებულებით)	9,000	1,500	9,000	1,500
	<u>30,000</u>			
საეაჭრო დებიტორული დავალიანება	7,000		7,500	(500)
სხვა დებიტორული დავალიანება	4,600		5,000	(400)
ფული და ფულადი სახსრების ეკვივალენტები	6,700		6,700	--
მთლიანი მიმდინარე აქტივები	<u>18,300</u>			--
მთლიანი აქტივები	<u>48,300</u>			
გრძელვადიანი სესხები	10,000	(400)	10,000	400
გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება	3,600		3,600	--
დაქირავებულ თანამშრომელთა სარგებელი	4,000	520	5,000	480
მიმდინარე საგადასახადო ვალდებულება	3,070		3,070	--
საკრედიტო და სხვა სახის კრედიტორული დავალიანება	5,000		4,000	(1,000)
მთლიანი ვალდებულებები	<u>25,670</u>			<u>13,080</u>
სააქციო კაპიტალი	9,000			
სხვა რეზერვები	4,500	1,500 400		
დაგროვილი მოგება	9,130	(520)		
მთლიანი საკუთარი კაპიტალი	<u>22,630</u>			
		\$ 000		
გადავადებული საგადასახადო ვალდებულება 14,980 30%-ად		4,494		

გადავადებული საგადასახადო აქტივი (1,900) 30%-ად	(570)
წმინდა საგადასახადო ვალდებულება 13,080 30%	3,924
მინუს არსებული ვალდებულება	(3,600)
კორექტირებები გადავადებული გადასახადისათვის	(324)

გადავადებული გადასახადის კორექტირება:

- (i) გასაყიდად არსებული ინვესტიცია უნდა შეფასდეს რეალური ღირებულებით ზრდის საკუთარ კაპიტალში ასახვით (\$ 1.5 მლნ);
- (ii) ობლიგაცია უნდა დაიყოს საკუთარი კაპიტალისა და ვალდებულების ელემენტებად, ბასს 29-ის მიხედვით;
- (iii) დადგენილგადასახდელიან პროგრამასთან დაკავშირებით უნდა აღიარდეს \$1 მლნ-ის 40 % + (\$ 1 მლნ-ის 60%:5), ანუ \$ 520,000 როგორც ვალდებულების ზრდა. დაგროვილ მოგებას იგივე რაოდენობა დაერიცხება;
- (iv) ვინაიდან საცდელ-საკონსტრუქტორო დანახარჯებზე საგადასახადო შეღავათი მიღებულ იქნა, მისი საგადასახადო ბაზა ნულის ტოლია. გუდვილის შეფასება ხდება როგორც ნარჩენი თანხის და შესაბამისად გავლენა არ განისაზღვრება ბასს 12-ის მიხედვით.
- (V) თანამშრომელთა კომპენსაციისათვის დარიცხული თანხა არ ექვემდებარება საგადასახადო შეღავათს მომდევნო პერიოდამდე და შესაბამისად, შეამცირებს სავაჭრო და სხვა კრედიტორული დავალიანების საგადასახადო ბაზას.

შეფასების სქემა		
ა)	მსჯელობის ხარისხი	2
	სტრუქტურული საფუძვლები	1
	დროებითი სხვაობა	2
	ვალდებულება	1
	სუსტი მხარეები	1
	მაქსიმუმი	7
ბ)	კორექტირებები: გასაყიდად არსებული აქტივები	2
	კონვერტირებადი ობლიგაცია	2
	დადგენილგადასახდელიანი პროგრამა	2
	ძირითადი საშუალებები	1
	გადავადებული გადასახადი: გუდვილი	1
	სხვა არამატერიალური აქტივები	1
	ფინანსური აქტივები	1
	სავაჭრო დებიტორული დავალიანება	1

გრძელვადიანი სესხები	1
დაქირავებულ მომუშავეთა გასამრჯელოები	1
სავაჭრო კრედიტორული დავალიანება	2
გამოთვლა	3
არსებული	19
მაქსიმუმი	18
არსებული	26
სულ:	<u>25</u>

4. ფასს-ი

ა) ფინანსური აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტები, ჩვეულებრივ, შეიქმნა კოტირებული საწარმოების ჯგუფის მიერ ანგარიშების მოსამზადებლად. ფასს-ის გამოყენება იმდენად გავრცელდა, რომ ზოგიერთ ქვეყანაში, რომლებიც აუმაღლებეს საკუთარი ბუღალტრული აღრიცხვის მარეგულირებელ გარემოს, ფასს-ის დაცვით მომზადებული კორპორაციული ანგარიშგება უფრო საიმედოდაა მიჩნეული, ვიდრე ბუღალტრული აღრიცხვის საყოველთაოდ მიღებული ადგილობრივი პრინციპების დაცვით მომზადებული. ამ ქვეყნებში ფასს-ის დაცვა იურიდიული საწარმოებისათვის წესდებითაა მოთხოვნილი და, შესაბამისად, განხორციელებისას დგება ეროვნული კანონმდებლობის ფასს-თან შესაბამისობის საკითხი.

განხორციელებასთან დაკავშირებული კიდევ ერთი საკითხია მცირე და საშუალო საწარმოების ანგარიშგება, კერძოდ, უნდა შეიქმნას თუ არა სტანდარტების ცალკე პაკეტი და რა კონცეპტუალურ და მეთოდოლოგიურ საფუძველზე. ეფექტური განხორციელებისათვის საჭიროა მუდმივი კომუნიკაცია ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო სტანდარტების საბჭოსა და ეროვნულ მარეგულირებლებს შორის. ბასმა გამოსცა ურთიერთგაგების მემორანდუმის საშუალო ვარიანტი, ბუღალტრული სტანდარტების შემუშავებლების როლისა და ბასსს-თან მათი ურთიერთდამოკიდებულების შესახებ. მასში მოცემულია პასუხისმგებლობები, რომლებიც ბასსსსა და სტანდარტების სხვა შემუშავებლებს აკისრია ფასს-თან დაახლოების მიმდინარე პროცესში.

ფასს-ის დამცველი საწარმოების რაოდენობის ზრდასთან ერთად, იზრდება მოთხოვნა გამოყენების შესახებ მითითებების თაობაზე. ფინანსური ანგარიშგების ინტერპრეტაციების საერთაშორისო კომიტეტს დაეკისრა ამ მოთხოვნების დაკმაყოფილება, მაგრამ შესაძლოა საჭირო იყოს დამატებითი მექანიზმების შექმნა, რადგან კომიტეტმა შექმნის შემდე მხოლოდ მცირერიცხოვანი ინტერპრეტაციების გამოშვება შეძლო.

ვარიაციებმა ფასს-ის ინტერპრეტაციაში შესაძლოა გამოიწვიოს შეუსაბამობა. ზოგიერთ ქვეყანაში მაღალი დონის ტექნიკური თარგმანის შესაძლებლობები დაბალია, რის გამოც შესაძლებელია წარმოიშვას შეუსაბამობა არსებულ ეროვნული ტერმინოლოგიასა და კანონმდებლობას შორის. გარდა ამისა, ღრის გამო, რომელიც საჭიროა ადგილზე დამტკიცების პროცედურებისა და თარგმანისათვის, ასევე შესაძლებელია, რომ ამა თუ იმ ეტაპზე არსებული ფინანსური ანგარიშგება არ შეესაბამებოდეს სტანდარტების უკანასკნელ ვერსიას. დასასრულს, ფასს-ის

წარმატებით განხორციელება დამოკიდებული იქნება ადგილობრივი მარეგულირებელი გარემოს სიმტკიცეზე. განხორციელების პროცესში საჭიროა ეფექტური კორპორაციული მართვის პრაქტიკა, მაღალი დონის აუდიტის სტანდარტები და პრაქტიკა, ეფექტური კონტროლის მექანიზმები. მაგალითად, ბასსს-ის მიერ ფასს-ის გამოცემის შედეგად ევროკავშირმა ოფიციალურად უნდა დაამტკიცოს იგი, სანამ მისი გამოყენება სავალდებულო გახდება კოტირებული საწარმოებისათვის. ამ პროცესებმა შეიძლება მიგვიყვანოს ბასსს-ის სტანდარტებისაგან განსხვავებული სტანდარტების არსებობამდე.

ფასს-ის განხორციელებამ შესაძლოა გამოიწვიოს გარკვეული შედეგები, საკანონმდებლო თვალსაზრისით. რაც უფრო რთულია მარეგულირებელი გარემო, მით მეტი პრობლემა წარმოიშობა. შესაძლოა არსებობდეს საგადასახადო, გასაყიდ ფასებთან და მეწარმეთა კანონთან დაკავშირებული შედეგები; ცალკეული სექტორები, მაგალითად საბანკო და სადაზღვევო, შეიძლება დამატებითი რეგულირების საგანი გახდეს, რაც ნიშნავს სპეციალური საანგარიშგებო მოთხოვნების დაცვას. საწარმოებმა შესაძლოა აღმოაჩინონ, რომ ისინი არღვევენ მსესხებთან არსებულ შეთანხმებებს, რადგან დაფინანსების მიწოდება ეფუძნება ბუღალტრული აღრიცხვის საყოველთაოდ მიღებულ ადგილობრივ პრინციპებს. მსგავსად ამისა, მეწარმეთა კანონი შეიძლება აწესებდეს მოთხოვნებს დივიდენდების განაწილებაზე, სათან დაკავშირებით და თუ კორპორაციული მმართველობის კანონში საჭირო ცვლილებები არ შევიდა, დივიდენდების განაწილება დამოკიდებული იქნება ბუღალტრული აღრიცხვის საყოველთაოდ მიღებულ ადგილობრივ პრინციპებზე, რაც წარმოშობს გაუგებრობებს.

ფასს-ის ძალაში შესვლის კოორდინირებისათვის საჭიროა საერთაშორისო მექანიზმი. ფასიანი ქაღალდების კომისიებისა და საფონდო ბირჟების საერთაშორისო ორგანიზაცია არის ასეთი დაწესებულება საფონდო ბირჟაზე კოტირებულ საწარმოებთან მიმართებაში. მან წამოაყენა წინადადებები ფასს-ის სავალდებულო გამოყენებასთან დაკავშირებით. ევროკავშირმა შექმნა ევროპის ფასიანი ქაღალდების მარეგულირებელი კომისია, რომელიც მიზნად ისახავს კანონმდებლობის გაუმჯობესებას ევროკავშირში.

ფასს-ის სირთულე და დიდი მოცულობა მის განხორციელებას საკმაოდ რთულს. სტანდარტები დაფუძნებული უნდა იყოს პრინციპებზე, ამან კი შეიძლება მიგვიყვანოს გამოყენების შეუსაბამობამდე, განსაკუთრებით ისეთ ქვეყნებში, სადაც არ არსებობს გამოცდილი ბუღალტრების საჭირო რაოდენობა. ბუღალტრების უმრავლესობას მიღებული ექნება წვრთნა, შიდა ბუღალტრული აღრიცხვის სტანდარტებთან დაკავშირებით. ამიტომაც, როცა ფასს-ი გეტავაზობს არჩევანს, სავარაუდოა, რომ ისინი ამოირჩევენ ვარიანტს, რომელიც ახლოსაა ბუღალტრული აღრიცხვის საყოველთაოდ მიღებულ პრინციპთან. გარდა ამისა, ფასს-ის დიდი მოცულობით იყენებს შეფასებას რეალური ღირებულებით, რისთვისაც საჭიროა საბაზრო ინფორმაცია. საბაზრო ინფორმაციის არსი განსხვავებული იქნება მსოფლიო მასშტაბით. თუ საბაზრო ინფორმაცია ხელმისაწვდომი არ არის, ალტერნატიული წყარო შეიძლება იყოს ჰიპოთეტური ბაზრის სიმულირება ან მათემატიკური მოდელირების გამოყენება. ამგვარი ტექნიკის გამოყენების გამოცდილება განსხვავებული იქნება მთელს მსოფლიოში, კერძოდ ისეთ სფეროებში, როგორიცაა აქტუარული შეფასება, გაუფასურების ტესტირება და აქციებით განსაზღვრული გადახდის გარიგებების შეფასება. ფასს-ში დაფიქსირებული კონცეფცია შესაძლოა სიახლეს წამოადგენდეს პროფესიონალთა ცალკეული ჯგუფისათვის და მისი ათვისება გაძნელდეს.

ბ) ამჟამად არსებული ბუღალტრული პრაქტიკის შესაბამისად, აღრიცხვის შეძენის მეთოდის მიზანია შეძენის თვითღირებულების ასახვა. იდენტიფიცირებად აქტივებსა და ვალდებულებების ნამეტის სახით (რომლებიც შეფასებულია რეალური ღირებულებით) წარმოიქმნება გუდვილი და აისახება ფინანსურ ანგარიშგებაში. ეს განსახილველი დოკუმენტი იზიარებს განსხვავებულ ხედვას და მოითხოვს, რომ ფინანსური ანგარიშგება ასახავდეს შეძენილი საწარმოს რეალურ ღირებულებას. შეძენილი საწარმოს რეალური ღირებულებით აღიარება იქნება ნიშანი იმისა, შემძენელის მიერ კონტროლის მოპოვებამდე ფლობილი წილი გადაფასდება რეალური ღირებულებით შეძენის თარიღისათვის, საიდანაც მიღებული შემოსულობა და ზარალი აღიარდება მოგება-ზარალის ანგარიშგებაში.

შემოთავაზების მიხედვით, ჯგუფი აისახება როგორც ერთიანი ეკონომიკური ერთეული და შვილობილ საწარმოში საწარმოს საკუთარი კაპიტალის გარდა სხვა წილის ფლობა მიიჩნევა ჯგუფის საკუთრებად. ამის შედეგად, უმცირესობის წილის მფლობელ აქციონერებთან განხორციელებული ოპერაციები უნდა აისახოს, როგორც საკუთარ კაპიტალზე შესრულებული ოპერაციები. მოგება-ზარალში არავითარი შემოსულობა ან ზარალი არ აღიარდება. ბუღალტრული აღრიცხვა საწარმოთა გაერთიანებისათვის დღემდე დაფუძნებული იყო „სათავო საწარმოს“ ცნებაზე, სადაც არამაკონტროლებელი წილის არსებობა და სამეურნეო ოპერაციები არამაკონტროლებელ წილთან ცალკე იდენტიფიცირდება ძირითად ფინანსურ ანგარიშგებაში.

ასევე შემოთავაზებულია, რომ გუდვილი სრულად უნდა იქნეს აღიარებული იმ შემთხვევაშიც კი, თუ კონტროლი 100%-ზე ნაკლებია. ფასს 3 ამჟამად მოითხოვს, რომ შეძენისას წარმოქმნილი გუდვილი აღიარდეს სათავო საწარმოს მიერ, კუთვნილი წილის შესაბამისად.

შეძენასთან დაკავშირებული დანახარჯები არ უნდა აღირიცხოს როგორც ინვესტიციის თვითღირებულების ნაწილი და აისახოს მოგება-ზარალში. ასევე შეიცვლება საწარმოთა გაერთიანების დროს შეძენილი ზოგიერთი აქტივის აღიარება და შეფასება. ფასს-ის სამუშაო ვარიანტით მოთხოვნილია, რომ შეძენილი აქტივები და ვალდებულებები შეფასდეს და აღიარდეს რეალური ღირებულებით შეძენის თარიღისათვის. ამჟამად გამოიყენება შეფასება რეალური ღირებულებით. მოცემული იქნება მითითებები, როგორ შეფასდეს „რეალური ღირებულება“ არსებული სტანდარტის მიხედვით. მითითებები ხშირად იწვევს აქტივებისა და ვალდებულებების იმგვარად შეფასებას, რაც არ შეესაბამება რეალური ღირებულების მიზნებს.

შეფასების სქემა	
ა. სუბიექტური	18
ბ. სუბიექტური	7
სულ	<u>25</u>